

ВІДПОВІДІ до завдань III-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії
4 лютого 2016 року
9-клас

Теоретичний тур

Тестові завдання

1. У межах Поліської низовини поширені генетичні типи відкладів (1 бал):
А. Еолово-делювіальні та алювіальні;
Б. Льодовикові, воднольодовикові та морські;
В. Алювіальні та морські;
Г. Алювіальні, льодовикові та водно льодовикові.
2. Укажіть твердження, яке правильно характеризує українські історико-географічні (етнічні) землі (1 бал):
А. Литвини та поліщуки – етнографічні групи Полісся;
Б. Історичні землі мають чіткі межі;
В. Слобідська Україна розташована в межах Харківської, Луганської й Донецької областей;
Г. Назва Покуття походить від назви річки Кут.
3. Вкажіть назву української історико-географічної землі у Словаччині? (1 бал):
А. Холмщина;   Б. Мармарощина;   **В. Пряшівщина;**   Г. Буджак.
4. Вкажіть області України, де видобувають граніти. (1 бал)
А. Житомирська та Запорізька;   Б. Львівська та Тернопільська;
В. Івано-Франківська та Чернівецька;   Г. Чернігівська та Полтавська.
5. Установіть відповідність між корисними копалинами і назвами їх родовищ. (4 бали)
А. залізна руда; Б. ртутна руда; В. сірка; Г. кухонна сіль:
1. Кременчуцький, Белозерський;
2. Микитівське;
3. Іршанське, Самотканське;
4. Роздольське, Новояворівське;
5. Артемівське, Слов'янське.

А1, Б2, В4, Г5

6. Установити відповідність між статусом заповідної території та її назвою. (4 бали)
А. біосферний заповідник; Б. природний заповідник;
В. національний парк; Г. заказник:
1. Медобори;
2. Асканія-Нова;
3. Києво-Печерська лавра;
4. Молочний лиман;
5. Шацький.

А2, Б1, В5, Г4,

7. Встановіть відповідність між кількістю населення, що проживає в області, і назвою області (4 бали)

А 2,9142 млн. чол.	1 Чернівецька область
Б 0,9228 млн. чол.	2 Хмельницька
В 1,4308 млн. чол.	3 Харківська
Г 4,8411 млн. чол.	4 Волинська
	5 Донецька

А	
Б	
В	
Г	

8. Встановіть відповідність між назвою електростанції та її видом (4 бали)

А тепла	1 Севастопольська
Б гідравлічна	2 Бурштинська
В атомна	3 Кременчуцька
Г альтернативна	4 Південно-Українська
	5 Чигиринська

А	
Б	
В	
Г	

Теоретичні завдання

- 1. Визначте, які економічні, соціальні, екологічні проблеми пов'язані з функціонуванням вугільної промисловості в Україні. Які аргументи існують, на Ваш погляд, на користь розвитку цієї галузі в нашій державі? (12 балів)**

Вугільна промисловість у нашій країні – проблемна галузь.

До економічних проблем галузі належать – висока собівартість вугілля, що видобувається, технічна й технологічна відсталість галузі, складні гірничо-геологічні умови видобутку вугілля (на глибинах понад 1000 м) тощо. Висока собівартість українського вугілля порівняно з його ціною на ринку робить нерентабельними більшість вугільних підприємств. Ця галузь постійно потребує значних фінансових вливань на освоєння нових лав, ремонт обладнання, забезпечення безпеки роботи шахтарів і т.п. У такому вигляді вугільна промисловість є тягарем для економіки України.

Соціальні проблеми галузі пов'язані із фізично важкими та небезпечними для життя умовами праці, які негативно впливають на стан здоров'я шахтарів, зумовлюють поширення професійних захворювань, зростання рівня інвалідизації населення. У вугільній галузі й досі зберігаються значні заборгованості із заробітної плати. Закриття вугільних шахт супроводжується зростанням безробіття, що знижує рівень життя населення, змушує його мігрувати тощо.

Екологічні проблеми – забруднення ґрунтів, підземних вод, повітря, відчуження значних за площею територій під терикони, підтоплення тощо.

Незважаючи на наявність багатьох проблем, відмовлятися від вугільної промисловості недоцільно з багатьох причин. Головними серед них є такі: 1) Україна погано забезпечена іншими видами палива; 2) вугільна промисловість є базовою для розвитку інших галузей економіки – теплоенергетики, металургійної та хімічної промисловості, транспорту, освіти (гірничі технікуми); 3) ця галузь складає господарську спеціалізацію великої кількості міст і селищ, саме від неї залежить наповнення місцевих бюджетів і зайнятість працівників.

- 2. У 2007 р. в Україні було проведено акцію „Сім чудес України”. За результатами Інтернет-опитування й опитування експертів було визначено відповідні об'єкти-переможці – найпопулярніші пам'ятки історії та архітектури держави. Наведіть у таблиці назви цих об'єктів, регіон та місце розташування, коротку характеристику і позначте їх на контурній карті.. Які об'єкти (природного чи антропогенного походження) ви б віднесли до „Семи чудес Закарпатської області”? Де вони знаходяться та в чому їх унікальність?**

Відповідь:

Назва українського „дива”	Регіон розміщення	Коротка характеристика об’єкта (коли і як виник, або створений, місце розташування: місто, річка і т. ін., історичне значення тощо).
Заповідник „Кам'янець”	Хмельницька область	Це унікальний містобудівний комплекс міста Кам'янець-Подільський. Архітектура Старого міста – заповідника зберегла зразки культур різних народів та релігій. Багата містобудівна, архітектурна, історична спадщини Старого міста поєднується з живописним ландшафтом каньйону р. Смотрич. Перлиною Старого міста є Стара фортеця, яка стала візитною картою Кам'янця-Подільського, його символом.
Києво-Печерська Лавра	м. Київ	Пам'ятка історії та архітектури часів Київської Русі (заснований у XI ст.). В одинадцятому столітті монастир (з XII ст. – Лавра) став центром розповсюдження і затвердження християнства в Київській Русі. На території Лаври поховано багато видатних людей; зберігаються цінні музейні експонати (стародруковані книги, гравюри, вишивки тощо)
Парк „Софіївка”	м. Умань Черкаської області	Уманський (м. Умань) дендрологічний парк „Софіївка” є шедевром і зразком світового садово-паркового мистецтва кінця XVIII – початку XIX ст. Був створений у романтичному стилі польським магнатом С. Потоцьким на честь своєї дружини-красуні. Алеями парку бродили Олександр Пушкін і Тарас Шевченко та багато інших видатних людей.
Заповідник „Софія Київська”	м. Київ	Софійський собор (знаходиться в історичному центрі м. Києва) – всесвітньо відома пам'ятка архітектури і монументального живопису XI століття. Упродовж сторіч Софія Київська була головною святинєю Русі-України - „митрополією руською”. Собор, як головний храм держави, відігравав роль духовного, політичного та культурного центру. Будівничим Св. Софії літописці називають великого київського князя Ярослава Мудрого.
Херсонес Таврійський	м. Севастополь	Руїни Херсонесу – пам'ятка архітектури та містобудівництва. Місто Херсонес було засноване древньогрецькими колоністами більше ніж 2500 тисячі років тому на південно-західному узбережжі Криму. Руїни Херсонеса та його округи насичені пам'ятками, які в унікальному стані збереглися до сьогодення й є надбанням світової цивілізації, адже історія Херсонеса – це частина історії Древньої Греції, Древнього Риму та Візантії.

Хотинська фортеця	Чернівецька область	Історико-архітектурний комплекс в одному з найстаріших (понад 1000 років) міст України – Хотині Фортеця, заснована в XI ст. Володимиром Великим. Пам'ятка фортечного будівництва, у різні часи відігравала велике оборонне значення в історії України, в середні віки стала наймогутнішим вузлом османської оборони на сході Європи.
Заповідник „Хортиця”	Запорізька область	Острів „Хортиця” пов'язаний з історією українського козацтва. На острові діє Музей історії запорізького козацтва. Історична винятковість поєднується на Хортиці з природною, адже це найбільший острів на Дніпрі, унікальність якого в рідкісному поєднанні на одній території різноманітних природних комплексів (які в мініатюрі представляють усі ландшафтні зони України) та пам'яток геології.

Бліц-тур (5 балів)

(Дайте коротку відповідь на поставлені запитання – одним словом або реченням)

1. Грецький учений Ератосфен завжди прагнув до точного визначення відстані на карті. І тому для цього він першим ввів поняття----- . Які саме? *(Паралелі і меридіани)*
2. Без цього кута не було б у помірних широтах зміни сезонів. Без якого кута? *(Без кута нахилу земної осі).*
3. Про Амазонку кажуть, що вона – тричі світовий чемпіон серед річок. По-перше, за довжиною, по-друге, за площею басейну, а за чим по-третє? *(За кількістю води, яку вона виносить в океан)*
4. Їх називають головними розпорядниками тепла в океані. Що так називають? *(Морські течії)*
5. Верхня межа тропосфери над екваторіальною зоною значно вища, ніж в інших районах планети. Чому? *(Це пояснюється вищим підніманням теплого повітря, нагрітого в найжаркішому поясі Землі)*

Практичний тур

1. Розв'яжіть задачу. Літом 2014 року два студенти-географи під час канікул поїхали на відпочинок. Перший відпочивав у Шацьку, другий – у Будві (Чорногорія). Кожного дня рівно о 21⁰⁰ за київським часом вони спілкувалися через “Skype”. Знаючи географічні координати міст, визначте:

- о котрій годині за *місцевим часом* вони спілкувалися?
  - на скільки буде відрізняться *місцевий час* у Шацьку і Будвіна момент спілкування? (10 балів).
- Географічні координати Києва – 50° 27'пн.ш. і 30°31'сх.д, Шацька – 51°29'пн.ш. і 23°55'сх.д, Будви – 42°17'пн.ш. і 18°50'сх.д.

Розв'язування

Місцевий час – це дійсний сонячний час на певному меридіані. Різниця у часі між двома географічними пунктами дорівнює різниці їх довгот. Визначимо цю різницю для Шацька і Києва: $23^{\circ}55' - 30^{\circ}31' = 6^{\circ}36'$.

Переводимо відстань $6^{\circ}36'$ у градусах на години (хвилини). Якщо Земля робить рух навколо своєї осі величиною у 15° за 1 годину (1° – за 4хв; $1'$ – за 4сек), то тоді $6^{\circ}36'$ – це 26хв 24сек.

Визначаємо місцевий час у Шацьку на момент початку спілкування:

$21\text{год} - 26\text{хв} 24\text{сек} = 20\text{год} 33\text{хв} 36\text{сек}$.

За тим же принципом визначаємо відстань у градусах між Шацьком і Будвою: $23^{\circ}55' - 18^{\circ}50' = 5^{\circ} 05'$. Переводимо цю відстань на години (хвилини) і визначаємо різницю у часі між Шацьком і Будвою - 20хв 20сек.

Пам'ятаючи, що Будва знаходиться на захід від Шацька, визначаємо місцевий час у Будві на момент спілкування:

$20\text{год} 33\text{хв} 36\text{сек} - 20\text{хв} 20\text{сек} = 20\text{год} 13\text{хв} 16\text{сек}$.

ВІДПОВІДЬ: Студент у Шацьку починав спілкування о 20год 33хв 48сек за місцевим часом, а у Будві - о 20год 13хв 16сек. Місцевий час між цими містами буде відрізнятися на 20хв 20сек.

3. За допомогою умовних знаків виконайте простим олівцем план горба за пропонованим описом: «Горб овальної форми з абсолютною висотою 152 метри (на вершині якого встановлена геодезична башта), протягнувся із південного сходу на північний захід на 4,6 км при найбільшій ширині 2,8 км. Його південно-західний схил крутіший, з висоти 40 м обривається до моря, місцями розчленований ярами. Протилежний схил більш покатий, порослий дубовим лісом. Верхня частина горба поросла чагарниками; крутий схил — сосновим лісом. Біля підніжжя південно-східного схилу горба розташоване джерельце. Від нього до вершини серпантином іде стежка. Від вершини вона йде прямо по азимуту 340° до підніжжя горба, який з півночі й заходу огинає річечка. Далі, через дерев'яний міст стежка веде луками за азимутом 45° ».

Примітка. План накресліть у масштабі, найдоцільнішому для розміщення на одній сторінці зошита. Основні горизонталі проводьте через 20 м.

